

Arte Povera

Δεν είναι όλες οι γυναίκες όμορφες. Ειδικά τη συγκεκριμένη δεν την ενδιαφέρει κιόλας να είναι. Αλλού δίνει έμφαση. Μάλιστα, όσο ύψος της λείπει τόση δραστηριότητα έχει όταν είναι αποφασισμένη να προωθήσει τα σχέδιά της. Ειδικότητά της η ανάδειξη ηλιθίων (στενών συγγενών της) σε εξέχουσες κοινωνικές θέσεις.

Η επιτυχία της δεν έχει να κάνει με την τύχη, ούτε με άσους που βρέθηκαν κρυμμένοι στο μανίκι της. Με πολύ πιο δυνατά χαρτιά και άφθονη τύχη στο πλευρό τους, άλλοι άνθρωποι δεν έχουν καταφέρει να ξεφύγουν από τη μετριότητα ή ακόμα κι από την πλήρη αποτυχία. Όπως όλοι οι μεγάλοι δημιουργοί, αυτή η γυναίκα δουλεύει σκληρά, τόσο για το χτίσιμο της στερεάς υποδομής ως βάση για την προσπάθειά της, όσο και για το καθημερινό ξεδίπλωμα της απaráμιλλης επινοητικότητάς της.

Η πρώτη της δοκιμή έγινε όταν πήρε πάνω της την εκλογή του αδερφού του συζύγου της στο κοινοβούλιο. Εκεί ήταν όλα τα λεφτά, εκεί εδραίωσε το κύρος της στον τομέα της στρατηγικής και της νικηφόρας διεξαγωγής μιας εκστρατείας. Η αλήθεια είναι ότι δεν είχε μεγάλο ανταγωνισμό: ο ένας υποψήφιος ήταν κλεπτομανής (οι υπάλληλοι της Βουλής έκρυβαν το χαρτί της τουαλέτας για να μην το πάρει κάτω απ'το παλτό του φεύγοντας), ενώ ο άλλος είχε βάψει τα χέρια του με αίμα (στον εμφύλιο έπαιρνε λίρες από συγγενείς μελλοθανάτων, μόνο που στο τέλος δεν τους γλίτωνε από την εκτέλεση όπως τους είχε υποσχεθεί). Το μειονέκτημα του δικού της ήταν ότι τον έπαιρνε εύκολα ο ύπνος (ακόμα κι όταν ήταν όρθιος), αλλά αυτό δεν ήταν τόσο σοβαρό. Στη Βουλή υπήρχαν κι άλλοι σαν αυτόν.

Αν και η συνέχεια ήταν πιο απλή—αφού είχε μάθει πια την τέχνη—, δεν επέτρεψε στον εαυτό της να χαλαρώσει ούτε μια στιγμή: καλοπάντρεψε τις κόρες της (δηλαδή βρήκε γι'αυτές άντρες με περιουσία), σπούδασε τα υπόλοιπα παιδιά της, προξένεψε με επιτυχία τις κοντινές, αλλά και τις μακρινές της ανιψιές (δημιουργώντας μ'αυτούς τους γάμους φιλικά προς τις επιδιώξεις της οικοσυστήματα). Έπρεπε όλα αυτά να γίνουν γρήγορα, όσο το κόμμα της ήταν ακόμα στα πράγματα, και βέβαια τα κατάφερε. Στο καπάκι, αντικατέστησε στη Βουλή τον κουνιάδο με το γιο της. Ο καημένος ο γέρος συγγενής είχε κρατηθεί με νύχια και με δόντια σε ένα πόστο που είχε από καιρό βαρεθεί, μέχρι να προλάβει το παιδί του να τελειώσει (με κόπο, με σπρώξιμο και αργοπορία) τις σπουδές του. Η δυνατή γυναίκα δεν έμεινε άπραγη ούτε για μια στιγμή, κανονίζοντας στη συνέχεια τη λαμπρή πολιτική σταδιοδρομία του πρωτότοκού της ως την υπουργοποίηση, αλλά και μετά. Κάποιος φιλίστωρ παρατηρητής θα την παρομοίαζε με τη βυζαντινή Άννα Δαλασσηνή, τη δύναμη πίσω απ'το θρόνο του γιού της, αυτοκράτορα Αλέξιου Κομνηνού. Και η δική μας, όπως άλλωστε και η άλλη, δεν είχε εντυφήσει σε ζητήματα Ιστορίας. Αυτή η ίδια δημιουργούσε την Ιστορία.

Ούτε τώρα, σε βαθιά γεράματα, αλλά με το πνεύμα ακμαίο, ησυχάζει. Πώς θα μπορούσε, άλλωστε; Ποιος μεγάλος καλλιτέχνης δε θα ήθελε να βάλει άλλη μια πινελιά στο έργο του, να προσεγγίσει ακόμα περισσότερο την τελειότητα;

Όμως δεν την καταθλίβει που δε βγήκε απ'τα χέρια της ένας μεγάλος κοινωνικός αναμορφωτής, μια σπουδαία προσωπικότητα που να 'χει βάλει τη σφραγίδα της στην πορεία της χώρας;

Όχι. Καθόλου. Η γυναίκα δεν είναι ηλίθια. Έχει πλήρη επίγνωση της αξίας των υλικών που έχει στη διάθεσή της και γνωρίζει πού μπορεί να φτάσει μ'αυτά. Αν δεν είχε αυτή την οξύτατη αίσθηση των ορίων, θα ήταν απλά άλλη μια ξιπασμένη μεγαλομανής κι όχι η Άννα Δαλασσηνή.

Τί θέλατε να κάνει με τα φτηνιάρικα υλικά που της έτυχαν; Άλλωστε, έστω κι έτσι, πάλι τα κατάφερε να είναι πρωτοπόρος. Πρίν ακόμα αρχίσουν να εμφανίζονται στις μεγάλες αίθουσες της Ευρώπης τα έργα της *arte povera*, δηλαδή τα καλλιτεχνήματα που χρησιμοποιούσαν ως πρώτη ύλη τα σκουπίδια, η δικιά μας είχε ήδη αρχίσει να κατακτά την πολιτική και κοινωνική ζωή με τα δικά της ζωντανά δημιουργήματα ανάλογης προέλευσης.

Αναμέτρησης

Βενετία, τέλος του δέκατου ένατου αιώνα. Η μαρκησία Λουίζα Καζάτι, με τα κατάμαυρα λαμπερά μάτια και τα φλογερά χείλη, έκανε βόλτα με τα σκυλιά της από το Αφγανιστάν και τα αιλουροειδή της, όταν έπεσε για πρώτη φορά πάνω στην κόμησα Μοροζίνι, νεότερή της, τη γυναίκα που ποθούσε ο αυτοκράτορας.

Ήταν ντυμένες με εξωτικά φορέματα, όπως όλες οι όμορφες αριστοκράτισσες της εποχής, χωρίς η εκζήτηση να προκαλεί. Οι βελούδινες κάπες τους με τις ένθετες αρχαίες πέτρες, τα παλτά τους από μπροκάρ με τις χρυσές ρίγες και τα εκπληκτικά αραβουργήματα, οι εσάρπες τους από λεπτό βέλο που κυμάτιζαν πάνω από υφάσματα που λαμπύριζαν, δε συνιστούσαν παραφωνία στο παλάτσο τους “σκυμμένες όπως ήταν σαν κοκότες πολυτελείας από το βάρος των κολιέ τους.”

Τα βλέμματά τους διασταυρώθηκαν με θράσος. Οι περισσότερες ξιφομαχίες των ανδρών θα ωχριούσαν μπροστά σ’αυτή την άγρια ορμή και την ίντριγκα που πάντα φέρνει η αβεβαιότητα της έκβασης του αγώνα. Παίρνει φόρα η Καζάτι και λέει στη Μορολίνι: “Όταν ήμουν παιδούλα, ο πατέρας μου μου έλεγε από τότε πόσο όμορφη είμαι.” Σχεδόν πριν τελειώσει τη φράση της, απαντάει η άλλη νωχελικά: “Μην πάμε και τόσο μακριά, ο άνδρας σου, κάθε βράδυ, μου έλεγε πόσο όμορφη είσαι.”

Το χτύπημα πόνεσε. Μα η λαβωματιά είναι μέσα στο παιχνίδι, αρκεί να μην αφήσει εμφανές ίχνος ή μόνιμο κουσούρι. Η μαρκησία γρήγορα ανσυγκροτήθηκε και, σαν να μην κατάλαβε τίποτα, προσκάλεσε την κόμησα στον αποκριατικό χορό που θα ξεκίναγε στο Παλάτσο της την επόμενη εβδομάδα και που θα κατέληγε αργά το βράδυ στην πλατεία του Αγίου Μάρκου, την οποία θα φωταγωγούσε με νέγρους που θα κρατούσαν δάδες και ντυμένους με κοστούμια α λα Τιέπολο.

Αυτό που μόλις συνέβη δεν ήταν παρά μια αψιμαχία, η έναρξη του αγώνα. Τώρα η έμπειρη Καζάτι διεύρυνε το πεδίο της μάχης κι έφερνε τη Μοροζίνι στα δικά της χωράφια. Γελάει καλύτερα, όποιος γελάει τελευταίος.

Κρυογονική

Η προοπτική της εξόδου απ'αυτό τον κόσμο τού ήταν οδυνηρή. Σαν πρακτικός άνθρωπος των επιχειρήσεων που ήταν, έπρεπε να βρεί την ιδανική λύση και γι'αυτό το πρόβλημα, έναν τρόπο να γραπωθεί εδώ, να μην αφήσει να τον τραβήξουν εκεί έξω (στο κενό;).

Κάποιοι τον ενημέρωσαν ότι μια ομάδα Ιαπώνων γενετιστών κατάφερε να κλωνοποιήσει ποντίκια χρησιμοποιώντας κύτταρα νεκρών ποντικιών. Έδωσε την προσοχή του, αλλά τελικά δεν τον ενδιέφερε. Αυτός επιδίωκε την ανάσταση, όχι την κλωνοποίηση.

Τότε είναι που του μίλησαν για το ψυγείο και τη μέθοδο της κρυογονικής. Του έδειξαν βεβαιώσεις των μεγαλύτερων ιατρικών ιδρυμάτων του κόσμου, του ανέφεραν και συγκεκριμένα ονόματα διασημοτήτων που είχαν καταφύγει σ'αυτό το μέτρο. Δεν ήταν δύσκολο να πειστεί. Η λύση φαινόταν απλή: μόλις πεθάνεις (εννοείται, προσωρινά) σε βάζουν σε ειδικό ψυγείο με όλη την περιουσία σου—σε ράβδους χρυσού, για να χωράει—και περιμένεις να βρεθεί το φάρμακο που θα σε αναστήσει. Πότε θα βρεθεί; Τι σημασία έχει; Όταν με το καλό βρεθεί, από τότε θα ζήσεις για πάντα ζωή χαρισάμενη!

Προχώρησε στη διαδικασία, με την ήρεμη αυτοπεποίθηση πολύπειρου τιμονιέρη που ξέρει να οδηγεί το καράβι με ασφάλεια μέσα από τις ξέρες. Στενοχωρήθηκε βέβαια που έπρεπε να αποχωριστεί ένα κομμάτι της περιουσίας του και να μην το βάλει κι αυτό στο κουτί, αλλά τι να γίνει; Ήταν αναγκαίο κακό: έπρεπε να πληρώσει τα έξοδα αυτής της ιστορίας, αλλά και να λαδώσει τη σύζυγό του. Τη φοβόταν τη γυναίκα του. Αν δεν την τακτοποιούσε οικονομικά υπήρχε κίνδυνος να τον εκδικηθεί τραβώντας απο τη πρίζα τα καλώδια του ψυκτικού θαλάμου.

Όλα εντάξει, λοιπόν; Ενδεχομένως, ναι. Αυτός έφυγε ευχαριστημένος. Και η γυναίκα του έζησε ευχαριστημένη, ειδικά απο τότε που, σε συνεννόηση με τους συντηρητές του ψυκτικού θαλάμου, τραβήξανε τα καλώδια και μοιράστηκαν τις ράβδους χρυσού. Όλες οι αγωνίες έχουν τελικά μια ημερομηνία λήξης.